

NARODNI DNEVNIK

Izbija vsak dan opoldne, izvzemaš nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

DPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisal se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Boj je napovedan.

Občinski svet ljubljanski je zapečatil svojo delazmožnost. Relativna večina samostojnih demokratov je odklonila ponudeni sporazum manjšine in briskirala njeno delavoljnost. Na zadnji seji občinskega sveta se je demaskirala ter pokazala, da so bila započeta pogajanja samo hinavska igra, od početka preračunjena na ukanjenje sopogodnika. SDS je s tem podala samo dokaz, da po pravici nosi žig besedolomstva, zakaj danes je več ko gotovo, da bi SDS, tudi če bi bilo prišlo do trenutnega sporazuma, tega sporazuma ne držala in da bi ga o prvi priliki, zlasti če bi jej bila splošna politična situacija ugodna, zopet prelomila. SLS je bila kot pogoj za sporazum zahtevala od SDS garancije, da bo sporazum veljal za vso delovno dobo občinskega sveta. Kakšne garancije pa naj SDS da, ko pa zanjo ne velja izrečena ne pisana beseda? V čem naj torej obstoji garancija? Ako je SLS vzlic temu šla v pogajanja in bi se zadovoljila samo z neko formalno garancijo, tedaj je jasno, da se ni morda zapustila zapeljati po kakih dobrovernosti, v prepričanju, da bi se SDS vsaj enkrat ravnala po geslu „mož-beseda“, ampak, da je hotela ustvariti delazmožnost občinskega sveta za vsako ceno, tudi za ceno, da bo na koncu knocev ukanjena.

SDS ni bilo resno za sporazum, ker po vsej svoji nelepi preteklosti, po svojem programu in po svojih metodah bi mogla vzprejeti le sporazum, ki bi ga ona diktirala. Njej je vsak sporazum diktat, ali ga pa ni. Ona ni mogla pristati na sporazum. Zakaj v tem slučaju bi morala deliti svojo oblast na ljubljanskem magistratu. Kaj takega pa bi bilo proti njenim programatičnim načelom. Kakor vse druge institucije, pa naj si bodo še tako gospodarskega ali prosvetnega značaja, smatra SDS tudi ljubljanski magistrat samo za svojo politično strankarsko postojanko. Vse njene deklaracije o gospodarskem delu in depolitizaciji tega dela so prazne fraze, govornice skozi okno, namenjene nepoučenim ušesom, uprizorjene, da prikrijejo resnične namere. Tako je bilo še vedno pri SDS in tako je tudi sedaj. Za oblast, za vse, kar je ž njo v zvezi, za partizanstvo — to je njeno vrhovno geslo. V znamenju tega gesla vodi svojo politiko, v velikem in v malem. To vidimo v Beogradu, vidimo v Ljubljani, kakor tudi v zadnji gorski občini.

Samo naši marksisti in naši dekalisti tega ne vidijo. Tako bi mislil človek, ki bi se čudil, da so šli v brezpogojno zvezo, kaj zvezo, v podaništvu glavne predstavnice kapitalizma in reakcije, da so se vrgli v naročje teritoristom in dosedanjim njihovim preganjavcem, očetom „obznanec“, naravnim protivnikom vsake demokracije, oznanjavalcem korupcije kot strankarske religije, uničevalcem narodno-gospodarskih dobrin, če niso uslužne njihovim strank. svrham, grobokopom obč. avtonomije. Ni to samo naša sodba, ampak smo namenoma vse te označbe slavne SDS in njenih predstavnikov pobrali iz leksikona njenih najmlajših zaveznikov. Čez noč so se le-ti spreobrnil. Zavrgli so vsa svoja programatična načela in ortodokсна naziranja. Po pravici se moramo vprašati, za kakšno ceno? Samo zaradi lepih oči kakkega esdesarskega prvaka čisto gotovo ne. Mislimo, da bodo njihovi verniki prav kmalu spoznali, da je bila cena še manjša kakor pa za eno skledo leče in da bo delavstvo, kar ga prisega na te voditelje še prav pošteno kledo, da so mu za tako ceno prodali program in načelo, v njegove vrste pa zanesli demoralizacijo. No, mi ne rečemo k temu najnovejšemu konkubinatu nič drugega kakor: dober apetit obema skupaj.

Takoj po občinskih volitvah, iz katerih sta izšli kot zmagovalki dve prilično enaki močni skupini, je bilo jasno, da more novo izvoljeni občinski svet biti delazmožen samo v slučaju, ako se sporazumeta ti dve skupini. Brez sporazuma ni mogoče pod streho spraviti proračuna, ki je temelj rednemu občinskemu gospodarstvu. Termin je dan s koncem marca, ker samo dotlej je mogoče gospodariti z dvanajstini.

Ako je torej SDS kot relativni večini bilo na tem, da se ustvari delazmožnost, bi bila ona morala ne samo dati inicijativo za pogajanja, ampak tudi resno hoteti sporazum. Da pa jej ni bilo na tem, je pokazala že s tem, da ni hotela pred volitvami predsedstva (župana in podžupana) o kakih pogajanjih nič slišati. Bila je od merodajne strani na to opozorjena in tudi v njenih lastnih vrstah so se oglasili trezni glasovi ter svetovali iskati sporazum še pred volitvami predsedstva: Maribor je dal dobrih zvez. Gospodarstvaljčni in neke klavrne zmage pijani elementi v stranki so dobili premoč nad treznim predurkom.

Izvolili so župana in podžupana ter s tem zelo poslabšali šanse za sporazum, ker so otežkočili pogajanja. Zakaj najmanj, kar je

mogla terjati druga skupina, je, da se jej odstopi eno izmed obeh mest v predsedstvu. Nepomirljivi elementi v SDS pa so namenoma ustvarili fait accompli, vedoč da se bodo ob tem razbila pogajanja.

Ob volitvah predsedstva je manjšina izjavila, da ne more sodelovati, dokler ni razčiščena afera dr. Pucova. Ta afera ni bila razčiščena, kakor tudi danes še ni, ko je SDS poslala svojega parlamentarja zavoljo pogajanj. Kljub vsemu je našel poslušna ušesa. SLS se je podala v pogajanja ter stavila vse-skozi sprejemljive pogoje.

Ves problem je sedaj za SDS bil v tem, kako preprečiti sporazum, krivdo na tem pa vreči na nasprotno stran. Pa imeli so slabe generale in še slabše taktiko, zakaj njihov načrt je postal več ko prozoren.

Za kulisami so tekla pogajanja, na sejah občinskega sveta so jih pa podirali. Takoj na prvi seji občinskega sveta je njihov govornik pričel z ofenzivo ter napadel manjšino. Potem so iz vsega kompleksa pogajanj jemali zdaj eno stvar, zdaj drugo ter jo pustili rešiti na občinski seji. Jemali so rozine iz pogače. Manjšina je, da pokaže svojo dobro voljo, s katero spremlja pogajanja, pristala tudi na to. Tako se je volil gremij, najvažnejši odsek, ki mu predseduje župan. Potem je večina terjala proračunski provizorij, manjšina ga je privolila, da si bi ga bila prav lahko preprečila, zahtevala je le, da v smislu zakona odobri provizorij oblastni odbor, odnosno finančni minister. No, in tu je večina napravila prvo kardinalno napako. Proti jasnemu določilu zakona si je osvojila cinični predlog komunistov, da provizorija ni predložiti v odobrenje. Kršila je s tem zakon, kršila občini avtonomijo, kakor opetovano kasneje, ko je povsem nezakonito zopet na predlog komunistov izvršila volitev v odseke. S tem, da so se ugotovile te nezakonitosti in upornost, s katero vztraja na njih, stoji večina že danes razočana naprav drž. oblastvom, kakor stoji razočarana napram manjšini zavolje svojega nelojalnega postopanja.

Na zadnji seji občinskega sveta je imela večina priliko, da popravi svoje napake in da naveže pogajanja tam, kjer jih je bila pretregala. SLS, ki je bila v znak protesta proti nezakonitostim in proti frivolni igri s pogajanjem izostala od predzadnje seje, se je zopet povrnila v zbornico ter se izrekla pripravljeno, udeležiti se volitev v odseke. Ni zahtevala volitve po proporciji po § 55, ampak na podlagi sporazuma. Obe večinski skupini naj imata vsaka po 4 člane v odsekih, obe socijalistični skupini pa enega, dasi le tema po zakonu ne gre zastopstvo v odsekih, ker ne štejeta niti ene devetine vseh občinskih odborov. Domnevalo in pričakovalo se je pri tem, da se bodo sporazumno in proporcionalno določila in porazdelila tudi načelniška in podnačelniška mesta v sporazumu voljenih odsekih. Tu so pa razkrili karte. Socijalisti in komunisti so brez sramu objavili svoj pakt s SDS, po katerem morajo glasovati v vseh odsekih za načelnike in podnačelnike iz vrst SDS. Tako se je tudi zgodilo. Drugi skupini niso dali niti enega načelniškega in podnačelniškega mesta. Torej niti v točki, ko ne more priti v poštev kako prestižno vprašanje, niso hoteli odnehati. S tem so jasno pokazali, da nočejo in ne marajo sporazuma, da ne marajo, da bi se v občino povrnila mir in red ter da bi se ustvarile normalne razmere v občinskem gospodarstvu. Raje naj gre vse v zrak, kakor da bi žrtvovali svoje gospodarstvo in svojo oblast — to je ves njihov komunalni program.

Napovedali so boj manjšini. Dobro. Manjšina se tega boja ne straši. Rokavica je pobrana. Izid boja ne more biti v dvomu, zakaj močnejše in izdalnejše orožje je na strani manjšine: zakon in zakonitost, koristi mestne občine ljubljanske in pa spoznanje ljubljanskega meščanstva, da je bila SDS, ki je preprečila delovanje redno izvoljenega občinskega sveta.

MONOŠTRSKA AFERA BO ZASPALA.

Rim, 28. februarja. Italijanski listi beležijo vesti iz Ženeve, v katerih se trdi, da prevladuje v krogih Društva narodov prepričanje, da se preide preko monoštrske afele, ker bi preiskava v tej stvari lahko imela težje posledice.

Glede italijansko-avstrijskega spora zagotavlja »Tribuna«, da se angleški krogi pri društvu narodov popolnoma solidarizirajo z Italijo in naglašajo, da bi bila razprava o vprašanju narodnih manjšin lahko škodljiva za mir v Evropi.

Važna konferenca med Davidovičem, Vukičevićem in dr. Korošcem.

Beograd, 28. februarja. Včeraj se je nadaljevala konferenca med Davidovičem, dr. Korošcem in Vukičevićem. Ta konferenca se je vršila v predsedništvu vlade. Dr. Korošec je odšel po tej konferenci na dvor. Zdi se, da so se na tej konferenci razpravljala zelo važna vprašanja, v prvi vrsti vprašanje sestanka narodne skupščine in razmer v Južni Srbiji. V Beograd je prišel tudi veliki župan skopljske oblasti polkovnik Naumović, prišel pa je tudi naš poslanik iz Sofije Nesić. Vse to je najbrž v zvezi z vprašanjem Južne Srbije.

Beograd, 28. februarja. Konferenca

med Davidovičem, Vukičevićem in dr. Korošcem je trajala do 9. zvečer.

Po tej konferenci je Davidović izjavil novinarjem, da so se razgovarjali o delu vlade in narodne skupščine. To je potrdil tudi dr. Korošec. Vukičević je ostal po tej konferenci dalje časa v svojem kabinetu v razgovoru s skopljskim velikim županom Naumovićem. Novinarjem ni hotel dati nobene izjave.

KOROŠEC V AVDIENCI.

Beograd, 28. februarja. Včeraj popoldne od 4. do 5. je bil na dvoru ministar notranjih del dr. Anton Korošec.

Člen 44. fin. zakona mora biti zbrisan.

Beograd, 28. februarja. Včeraj popoldne in popoldne je imela sejo komisija za redukcijo fakultet v ministarstvu prosvete. Delo te komisije je bilo prekinjeno pred 14 dnevi. V tem času so delegati komisije izdelali memorandum, v katerem strokovno razlagajo potrebo, da se nadalje obstojajo vse tri univerze z vsemi dosedanjimi fakultetami.

Komisiji je predsedoval profesor beograjske univerze Pavle Popović. Na seji je bila obenem sestavljena posebna spomenica, v kateri se zahteva od ministra prosvete, da umakne člen 44 finančnega zakona in da reši univerzitetno vprašanje z novim univerzitetnim zakonom.

Na sejo je prišel nato minister prosvete Milan Grol, ki je prisostvoval nadaljni debati. Minister Grol je opozoril komisijo, da bo v obrambi sedanjega stanja na univerzah naletela na težkoče v narodni skupščini, zato priporoča komisiji, da se razpravlja in odloči, ali je umestnejše, da se predloži narodni skupščini načrt novega univerzitetnega zakona, ki bi fiksiral vse dosedanje fakultete ob riziku, da narodna skupščina zavrne tak

načrt, ali da se predloži narodni skupščini obenem s splošnim šolskim načrtom in z občnim osnutkom univerzitetnega zakona, ki bi nič ne govoril o številu fakultet.

Takoj nato je prevzel besedo profesor zagrebškega vseučilišča dr. Zimmermann, ki je v svojem dolgem govoru podarjal važne nacionalne in državne momente, ki govore za to, da se nobena fakulteta ne ukine. S to Zimmermannovo obrazložitvijo se je strinjala komisija in sklenila, da se na prihodnji seji razpravlja vprašanje o načinu sprejetja novega vseučiliškega zakona.

Govorili so potem poedin člani komisije. Dr. Pavle Popović je insistiral na tem, da se umakne člen 44 finančnega zakona. Potrebo vseh fakultet, zlasti teoloških je zastopal profesor pravne fakultete dr. Boža Marković, ki se je posebno zavzemal za zagrebško teološko fakulteto, katero je ustanovil pokojni Strossmayer; povdarjal je, da je to Strossmayerjeva dedščina, v katero ne sme nihče drezati.

MUSSOLINI BO BAJE ZAHTEVAL ODPSTOP SEIPLA.

Rim, 28. februarja. Za popoldnevno sejo je vladalo v vseh političnih krogih veliko zanimanje. Ko je bila končana razprava o drugih stvareh, je bila prečitana interpelacija, v kateri se zahteva pojasnilo o incidentu, ki ga je izzval avstrijski kancelar Seipel s svojim zadnjim govorom v avstrijskem parlamentu. V tej interpelaciji se nadalje zahteva, da naj italijanska vlada prepreči kampanjo, ki jo vodijo v Avstriji in Nemčiji pangermani z namenom, da škodujejo ugledu fašistične Italije.

Predsednik vlade Mussolini naj bi se po sestanku z italijanskim dunajskim poslanikom Auritijem odločil, kako stališče bo zavzela Italija v tem konfliktu. Smatra se, da bo dal Mussolini odgovor na to interpelacijo in obenem obrazložil italijansko stališče v tem vprašanju, t. j. o postopanju z narodnimi manjšinami v Italiji. Ni izključeno, da bo Mussolini odgovoril šele jutri, v sredo, ker je sreda v italijanskem parlamentu dan interpelacij.

Budimpešta, 28. februarja. Nekateri tukajšnji listi prinašajo vest iz Rima, da bo Mussolini zahteval, da avstrijski državni kancelar Seipel odstopi, ker je sicer izravnanje avstrijsko-italijanskega spora nemogoče.

ITALIJANSKI PAPIRJI PADAJO.

Newyork, 28. februarja. Italijansko-avstrijski spor je zelo neugodno vplival na kurz italijanskih vrednostnih papirjev na tej borzi. 7-odstotne italijanske državne zadolžnice in obligacije mest Rima in Milana so začela naglo padati.

TUJI POSLANIKI PRI MARINKOVIČU

Beograd, 28. februarja. Včeraj je bil v ministarstvu zunanjih poslov dalje časa italijanski poslanik Bodrero v kabinetu dr. Marinkovića. Istotako je posetil ministarstvo zunanjih poslov češkoslovaški poslanik Šeba. Avstrijski poslanik Hofinger in nemški poslanik Olshausen sta posetila pomočnika ministarstva zunanjih poslov Steva Pavlovića. Njin poset je v zvezi z obvestilom o postopanju naše vlade v italijansko-avstrijskem sporu.

MARINKOVIČ SE NE UDELEŽI PRVE SEJE SKUPŠČINE.

Beograd, 28. februarja. Minister zunanjih poslov Voja Marinković, ki mu je nekoliko boljše, je prišel včeraj v ministarstvo. Marinković ni posetil Vukičevića, kakor se je to pričakovalo, temveč se je razgovarjal samo s svojimi uradniki in s svojim bodočim namestnikom dr. Ilijo Šumenkovićem.

Ob 12. in pol je Marinković zapustil ministarstvo in se odpeljal domov. Novinarjem je izjavil, da odide v petek na zdravljenje in da bo torej v Beogradu prvi dan sestanka narodne skupščine. A dvomim, da bom mogel zapustiti stanovanje.

»Pojdite v Evian les Bains, ali v kako drugo kopališče?« Pojdem se zdraviti. Najprej pojdem k zdravnikom v Pariz in nato bom šel v kopališče, ki mi ga bodo zdravniki nasetovali.

ITALIJANSKA LADJA SE POTOPILA.

Rim, 28. februarja. Zaradi močne burje se je potopila pri Tripolisu italijanska ladja Derne.

Predavanje Stjepana Radića v Ljubljani.

Sinoči je predaval v nabito polni Unionski dvorani na povabilo ljubljanskega Akademskoga kluba za Društvo narodov Stjepan Radić o položaju Jugoslavije v Podonavju, Evropi in svetu.

Predavanje je kmalu po 6. uri otvoril akademik Zajec, ki se je Radiću zahvalil za odziv in ga naprosil, da prične s predavanjem.

Nato je Radić pričel govoriti s tihim, malce hripavim glasom:

»Danes v desetletju po svetovni vojni vidimo dva velika rezultata ogromnega dela in napore vseh teh dolgih let in to sta: 1. Popolno spoštovanje človeške osebnosti brez ozira na šolanost, bogastvo ali revščino, itd. in 2. dejstvo, da so se v Evropi in po vsem svetu v zadnjih 2 do 3 letih vse levčarske stranke pomaknile proti centru in celo proti desnici. Odrogle so krvave revolucionarne metode in vodijo samo svobodno borbo duha, zvestega čisti in pravi demokraciji.

Oglejmo si Anglijo, kjer se bodo v času enega do drugega leta vršile nove volitve; vse kaže na to, da bo z ogromno večino zmago delavstvo, ki ni za revolucionarne metode.

Predno označimo položaj in razmerje naše mlade, utrujene in še popolnoma neurejene države napram njenim sosedom, se ozirimo na Združene države Severne Amerike, ki so sprejele za svojo državno politiko politiko Forda, pri katerem ni delavec več navaden vijak ali kolo ali stroj, temveč je res človek, tovariš in inženjer kapitala. On je spoštovan in dobro plačan ter zato edini zmožen ustvariti močno domačo tržišče.

In pri nas? Kaj pomaga sužnja volilna kroglica? Mi smo uboga raja, oropana in teptana na lastni zemlji.

Velika je Fordova ideja, ki pravi, da se mora dobro delo in skrajna štednja z materialom, energijo in časom tudi dobro plačati. Delavec mora biti podjetnikov sodelavec in ne podrejeni, manjvredni sluga.

Banka je krogodil, bančni direktor hoče imeti polovico dobička in mavija obresti, v stvar pa ni vložit niti pare, niti ne svojega uma in breznenih noči.

Srečo imajo le pametni ljudje, glupani so vedno nesrečni.

Jaz sem to enostavno tajno ameriške državne politike povedal v Beogradu, pa me v skupščini ni nihče poslušal razen mojih političnih prijateljev. Rusije nihče drugi ni razumel kot samo Amerikanci.

Pri nas govori le kundak in batina in z avtoriteto Boga se hoče izvajati umazane stvari. Evrope ne bi hotel voditi niti vrag.

V Ameriki je 120.000 Slovencev, ki so najvzornjši in imajo prav vzorne duhovnike in škofo. Srbov je 80 do 90.000, ki imajo med seboj same hujskače in velesrbe. Nas Hrvatov je pol milijona in smo deloma kot Slovenci, deloma kot Srbi. Da je naša vlada vsaj malo normalna, bi jih vse združila.

Naša država mora Balkan evropeizirati, ne pa Srednje Evrope balkanizirati.

Srb se nagleda v lepo obleko, čeprav nima v žepu nič in se postavlja, Hrvat je nekaj boljši, Slovenec je ponižen romar Janez, ki ima v žepu vsaj pipo in tobak.

V sovjetski Rusiji so bili vsi ekstremisti in jakobinci znakniji za vlade. Lenjin je leta 1921 rekel: »Revolucija ne sme iti proti kmetu. Vse, kar se na zemlji pridela, mora biti kmetovo.« In to je več vredno, kot za našega kmeta volilna pravica. Stalin je zavrgel revolucijo in Marksove metode.

V Moskvi je na Kremlju zapisano: »Religija je opij naroda.« To je le fraza. Ruski kmet še vedno moli k Bogu, ne klanja se pa več popu.

V politiko se mora uvesti kot osnovna podlaga etika. Rusija jo je vzela in še obstoja, Francija je ob revoluciji ni vzela in zato hira.

Beogradska cincarija nam je konfiscirala tudi možgane, kakor nekaj avstrijska dunajska policija. Vsak ruski časopis sproti zapleni.

Ko sem bil v Rusiji, so mi ministri ponovno zatrjevali, da Italija ne bi nikdar podjarmila toliko naših ljudi in zemlje, če se Rusija ne bi baš tedaj nahajala v tako težkem položaju. V bodoče pa Rusija ne bo pustila vzeti niti pedenji slov. ali hrvat. zemlje. Največja krivica v človeški zgodovini se je zgodila tedaj, ko je Italija odtrgala slovenskemu narodu desno roko, Primorje, in mu izkopala njegove oči, Trst in Gorico.

Ohraniti moramo svojo staro arijsko kulturo; naš človek še živino tako ljubi, da ji daje lepa ženska imena. Gospodar se spozna, ko stopi v hlev; če ga živina lepo sprejme, je dober. Če je pa kot hajduk, ki ubije, ženo, pretepa otroke, se vlačí po beznicah in je končno še vpisan v radikalni stranki, kot so oni v Beogradu, potem ga še vol ali krava pobode. In vendar neki naš ugledni politik tega ni spoznal, čeprav ni vol, in se je z onimi zvezal.

V Evropi najbolj poznajo Skandinavce in nas — ne bom rekel Balkance — Jugoslovane. Uvesti pa moramo spoštovanje žene, doma in čiste vere brez praznoverja, ki na primer pravi, da je duhovnik namestnik božji na zemlji itd.

Indijski pesnik Tagore ni bil proti Angliji in je hotel le ustvariti harmonijo med tepnim oslom in onim, ki ga tepe.

Pri nas vlada velika revščina; pred 8. leti so bili berači izjema, zdaj so pa izjema prembni. Narod tiči tesno v kleščah beogradske cincarije, mi bomo pa te klešče raztrgali. V naši bogati državi morajo biti bogati državljani.

Tudi mi se moramo učiti od Amerike. Delavec ne sme biti več zver, kmet ne več govedo in žena ne več sužnja.

Mi, Slovenci in Hrvati smo dobili že dosti batin po žepu in po možganih in se zdaj praskamo za ušesi, kako in kaj bi; Srbi jih še niso dobili, pa so jih tudi že pričeli dobivati.

Rešitev nas vseh leži v bodoči razširjeni in ojačeni Ligi narodov, v katero bodo vstopile tudi Amerika, sovjetska Rusija, Indija v zvezi z Anglijo itd. Takrat se bodo popravile vse krivice in nastala bo močna in popolna svobodna Jugoslavija, v kateri bo tudi Bolgarska.

Svoje predavanje je končal Radić z besedami: »Zato, mladi, dragi prijatelji, vedro in veselo na ono delo, ki ste si ga zadali.«

Politične vesti.

— Varanje se nadaljuje. Pol leta je vsoljno esdeesarsko časopisje neprestano pisarilo, da bo Vukičevićeva vlada vsak hip padla in da pridejo esdeesarji z Radićevo milostjo v vlado. Opozarjali smo opetovano javnosti, da ne nasede na ta prorokovanja, ker je to izključeno. Dogodki so dokazali, da so bile naše informacije točne, vseskozi netočne pa esdeesarske in naj so jih širili tudi njih prvi listi. Vsak normalno misleč človek bi mislil, da se bodo po tem velikanskem razočaranju bralci esdeesarskih listov iztreznili, zlasti še, ko niso bili esdeesarski volivci prvič tako potegnjeni od svojega časopisja. Vse pa kaže, da esdeesarski naročniki še nimajo dosti, ker njih časopisje še nadaljuje staro farbarijo in piše, da bo po sprejetju proračuna Vukičevićeva vlada sigurno padla. Je čisto golovo res, da bo tudi

Vukičevićeve vlade enkrat konec, ker je na svetu vsake gloriole enkrat konec in bo tako tudi »Jutrove«, kljub temu pa sme napovedovati konec vlade resen politik le, če ima za to tehne vzroke. Teh pa esdeesarji nimajo, ker govore nasprotno vsi argumenti, da tudi 1. aprila ne doživimo prav nobene druge senzacije, ko vest, da je novi proračun stopil v veljavo. Resnična dejstva pravijo namreč tole: Ravno kar končana vladna kriza je bila tako negativna, da se bo moral vsak politik presneto premisliti, predno začne novo. Prejšnja kriza je nastopila po iniciativi Davidovića, ki tedaj ni bil zastopan po svojih ljudeh v vladi in ki se je mogel opirati ne samo na demokratsko zajednico, temveč tudi na seljaško demokracijo. Danes pa je položaj bistveno drugačen. Demokratske zajednice ni več, ker so muslimani na strani Vu-

kivevića, odnosno radikalov. Davidović pa ima dva zastopnika v vladi in zato je sedanja vlada podprta od cele demokratske stranke, ne pa samo od ene skupine, kakor prej. Pa tudi radikalna stranka je v sedanji vladi bolj podpirana, ko v prejšnji in torej sedanja vlada na vsak način bolj trdna, ko prejšnja. Poleg tega pa so vezi med Davidovičem in Radićem zelo rahljane in tekom proračunske razprave, ko bodo radićevci strastno napadali proračun, demokrati pa ga nujno branili in ko se bodo vršile sejo tudi trikrat na dan, pač ne bo dosti prilike, da bi se odnosi zboljšali. Vse to pa jasno dokazuje, da ni niti enega resnega argumenta, da bi sedanja vlada padla, pač pa vse polno zelo resnih argumentov, da se bo šele precej po sprejemu proračuna pričela razvijati kaka vladna kriza, če se bo to sploh zgodilo. Upravičeno treba tudi končno to, da bodo hoteli poslanci vladne koalicije dati narodu tudi take zakone, ki narodu nekaj nudijo, ne pa samo proračun, ki samo ljudi obvezuje, da dajo.

— Ohladitev italijansko-angleških odnosov. Francosko-angleško zbliznanje je moralo nujno poslabšati odnose med Anglijo in Italijo. Dosedaj ozko sodelovanje med Rimom in Londonom je tudi v resnici dobilo težke razpoke. Že potovanje albanskega zunanega ministra v London je razburilo Rim, ki je opazoval to potovanje z nezaupanjem. To se je še znatno povečalo, ko je pred dnevi prišla na Zvezo narodov albanska prošnja za pomoč proti grozeči lakoti. Zenevski italijanski krogi niso mogli niti prikrivati svojega razočaranja nad tem smešnim korakom predsednika Ahmeda, ki so ga Italijani tako zelo podpirali. Zlasti neprijetna pa je bila fašistom konstatacija v prošnji, da podpora italijanskega Rdečega križa ne zadostuje. Še bolj pa je Italijo razburilo to, da je Chamberlain pristal na korak predsednika Sveta Zveze narodov Čeng-Lo-a v zadevi monoštrske afere. Pod silo razmer je sicer morala tudi Italija pristati na ta korak, toda težko je zadelo Italijane to, da je dosedaj Chamberlain vedno smatral v smislu italijanskih želj monoštrsko afero kot nevažno, sedaj pa je pod vplivom Brianda nakrat to stališče izpremenil.

— Na potu zbliznanja z Bolgarsko. Sofijski list »Preporod« je objavil članek Gligorija Vasiljeva, ki odločno zanika, da bi obstojala za Bolgarsko kaka nevarnost s strani Srbije. Članek povdarja, da se odnosi med Jugoslavijo in Bolgarsko kljub mnogim težkotam niso poslabšali in da to povdarjajo tudi nevarni opazovalci, kakor n. pr. dopisnik londonskih »Times«.

Prosveta.

EDV. KOHOUT V »HAMLETU«.

V četrtrek je gostoval v naši drami gospod Edvard Kohout s praškega Narodnega divadla v »Hamletu«. Napojeno gledališče je pozdravilo s simpatijo slovenskega igralca in ga nagradilo z močnim odobravanjem.

Gospod Kohout je pojmoval danskega kraljeviča precej drugače, kot ga pojmuje uprizoritev na našem odru; njegova interpretacija se strogo drži literarnega dela, ga podaja le glasovno, skoraj brez igre, ki v svojih rudimentih ostaja ilustrativna, in kultivira verz. Tako stopa igralec za napisano umetnost, ko je glasnik avtorjeve napisane besede in se izogiba onega koraka, ki bi dal živo, delujočo odersko figuro. V tem, skoraj recitativnem slogu, je podal gospod Kohout kos strnjenegega dela, v katerem je pokazal močno poglobitev, a je vseeno postal v dolgi igri monoton in je celo utrujal. Ni le jezik ločil protagonistov od skupine, v glavnem je krivo pojmovanje, da je ostal na pozornici izoliran. Priznava vseskozi njegovo umetniško voljo in tudi precejšnjo zmožnost, a vendar je njegovo delo preozko. Odr naj bo prostor, v katerem se igralec razvija in diferencira v vse dimenzije, ne sme pa ostati v večni ploškví same besede.

Če moremo označiti kreacijo gospoda Kohouta kot problematičen dosegljiv resne osebnosti, moremo o celotni predstavi reči, da je pokazala zelo hude hibe. Vršila se je v ekspresnem tempu, da se je zdelo, kot da igralci nimajo časa, izgovoriti svoje besedilo, kaj šele, da bi ga igralci poglobili. Imeli smo utis, da se večer vrši pod pogojem, da

bo predstava trajala samo do neke minute, pa bog ne daj, kaj več. Upravičnosti za tako početje pač ni. »Hamlet« ni igra, v kateri bi bilo tudi kaj manj važnih besed ali prizorov. V celoti je ostalo vse tako pri vrhu, da smo se komaj zavedli golega dejanja, ko so vedno stopale besede svojim prednicam na pete. Posamezni igralci, ki so brez izjeme oddrli svoje besedilo, se niso izkazali. A tudi tu je treba ločiti manj posrečene kreacije od nemogočih. Med prve spada Polonij gospoda Lipaha, ki se to pot ni posebno trudil z igralsko interpretacijo. Če igra važne vloge, kot je Horatio, gospod Peček, je prav jasna potrada, da igra Fortimbrasa gospod Levar. Med nemogoče stvari spada igranje gospoda Skrbniška v vlogi kralja. Za Laerta premore naš oder primernejšega igralca kot je gospod Kralj, kateremu se starše karakterne vloge mnogo bolje posrečijo. Popolna zmotna pa je zasedba Ofelije. Gdč. Juvanova je pokazala v docela drugačnih vlogah precej talenta, a to nikakor ni vzrok, da kot začetnica igra vlogo, kateri je še popolnoma nedorasla. Posledica takih eksperimentov je nesigurnost na odru, ki odvrača pozornost od boljših igralskih dejanj; s tem pa je uživanje oderskega dela izključeno.

Ob našem »Hamletu« je bilo napisanih že mnogo lepih besed. Imam utis, da je ta način interpretacije že igralcem samim postal nezanimiv, zato sem moral opozoriti na hibe, ki opravičujejo označbo »ljudske igre« z vsem dvomnim ozadjem. Delo je preserna umetnina, da bi smeli sprejeti tako predstav brez ugovora.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Torek, 28. februarja: Zaprtó.
Sreda, 29. februarja: »Nedeljski oddih.« — Red C.

Opera.

Torek, 28. februarja: Zaprtó.
Sreda, 29. februarja: »Fidelio.« — Red A.

STJEPAN RADIĆ IN SDS.

Včeraj popoldne se je pripeljal v Ljubljano Stjepan Radić na povabilo Akademskoga lige za Društvo narodov. Ob njegovem prihodu pa ga niso pozdravili samo akademiki, ki so ga povabili, ampak tudi jako ugledni zastopniki SDS. Ti so se mu priklanjali še prav posebno globoko, vsaj tudi vedo, zakaj. Stjepan Radić se je za pozdrave najprej zahvalil akademikom, potem pa se je obrnil na gospode od SDS in jim poklonil precej debel zavoj v znak priznanja hvaležnosti in vnebovpijočega spoštovanja. Gospode od SDS so bili kar ginjeni od samega veselja in so jo končani ceremoniji urnih krač ubrali v Kazino, da si Radićev dar ogledajo nekoliko natančneje. A katero človeško pero naj opiše njihovo zaupanje, ko so razvoj raztrgali, v ovovu pa našli prve tri letnike »Autonomista«, vezano v krasno usnje in z zlato obzoro! Izza platnic pa je molel listek, na katerem je stalo zapisano:

»Gospoda, vsi ste enkrat rekli, da vi nimate idej. Evo, jaz vam hočem pomagati. Prilagam vam ideje, sicer že 7 let stare, ampak vi jih boste imeli za sto let dovolj. — Radić«

FERHAD BEG DRAGA ZOPET V POLITIČNEM ŽIVLJENJU.

Beograd, 28. februarja. Ferhad beg Draga se je po štirih letih zopet pojavil v spremstvu Nastasa Petrovića v narodni skupščini in posetil Ljuba Davidovića v demokratskem klubu. Svidenje je bilo zelo prijateljsko. Davidović in Ferhad beg Draga sta se razgovarjala več ko pol ure.

Kakor se je z gotovostjo doznalo, gre za skupno politično sodelovanje v vseh onih okrožjih Južne Srbije, kjer je bil dosedaj vpliv Ferhada bega Drage velik. Na tem se je delalo že prej. Zanimivo je, da radikalni odpravljajo to politiko in nič ne zamerijo Davidoviću, da je stopil v stik s Ferhadom begom Drago.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

Umljivo je samoposebi, da je taka naprava, kakor je vodovod, našla v občinstvu privržencev in protivnikov. Da so med protivniki bili nemškutarji, ki se tega vprašnja prej nikakor niso znali in ne lotiti upali, ni čudo. A našlo se jih je tudi med Slovenci. Vso dobo, odkar so se vršila pogajanja glede vodovoda, posebno pa takrat, ko so se prva dela začela, je bilo po vseh ljubljanskih gostilnicah in kavarnah živahno razpravljanje o stvari. Med polaganjem cevi se celo dva prijatelja ali znanca na ulici nista sestala, da ne bi bila stvari kritikovala — bodisi v ugodnem, bodisi v neugodnem smislu. — Mnogo je bilo — kakor o takih prilikah vedno — črnogledov. Leti so zatrjevali, da, ali vodovod ne bode redno funkcionoval, ali pa da bode voda prav za nič. Nekateri tudi niso mogli umeti, kako bi mogla voda ostati okusna in čista ako teče po železnih ceveh, ki so katanizovane. Sto in stokrat je slišal vodovodni osek razne zabavljice in prigovore; člani njihovi prinašali so jih v odsekovne seje. Vsa taka poročila odklanjal sem z neko — rekel bi — nonšalanco, rekoč, da imamo važnejšega posla, kakor pa razpravljati o bedasti poulični klepetavosti; osek pa sem prosil in bodril, naj zaupa svojim, po zrelem prevdanku storjenim sklepom, češ da se bode občinstvo zamoglo kmalu samo prepričati o njihovi koristnosti.

43

In res je, ko je dne 29. junija 1890. naznanil strel iz topa na gradu, da je voda začela teči po vseh ljubljanskih hišah, nastalo splošno veselo iznenadenje. Vsi nasprotniki vodovoda so utihnili in so sramežljivo morali priznati, kako krivico so s svojimi nepremišljenimi kritikami delali vodovodnemu odseku in občinskemu svetu. — Dozdaj je ni naprave v Ljubljani, s katero bi prebivalstvo bilo tako zadovoljno, kakor je vodovod in samo enkrat se je slišala kritika o vodovodu ter se je izrazil dvom, jeli ljubljanskemu prebivalstvu na korist. Zgodilo se je to v občinskem svetu samem nekaj ob priliki razprave o letnem proračunu. Kritiko je izrekel eden mojih prijateljev, ki se je pa na splošnem odporu v občinskem svetu in v občinstvu prepričati moral, da je silno slabo meril, ko je s tem očitanjem mislil mene zadeti.

Mnogo ljudi mi je na tej javni napravi čestitalo. Živo v spominu pa mi je ostal sledeči izredni dogodek: Nekega poletnega dne proti večeru pozvoni nekdo na vratih mojega stanovanja. Hišina gre odpirat, stopil sem pa tudi ravno sam takrat iz sobe. Ko hišina govori s stranko, ki je pozvonila, stopim bližje in zagledam postarno ženo. Vprašala je hišino, če je gospod doma in ko pristopim vpraša me, če sem jaz Hribar. Potrdim jej to; ona pa pravi: »Hvala Bogu, da vas vidim! Samo zato sem prišla sem, da bi Vas poznala. Vsak dan molim za vas zato, ker ste nam preskrbeli vodo, da se nam ni treba toliko truditi, kakor prej, ko smo jo od daleč morale v hišo nositi.« Ta pohvala

mi je bila skoraj večje zadostilo, kakor diploma občanstva mesta Ljubljane.

5./II. 1912.

12. »Slovanc«.

Leta 1883. rodila se mi je misel, da bi si Slovenci morali vzdrževati tudi kak ilustrovan list. Znano mi je pač bilo, da so težave z izdajanjem takega lista precej velike, a čimbolj sem o stvari premišljal, bolj mi je rastel pogum. Dejal sem si namreč, da bi se stroški za izdajo takega lista precej zmanjšali, ko bi si izposojeval kljšeje od hrvatskih in čeških listov in bi le semtertje prinesel kako izvorno sliko. Izkrystalizovala se je ta misel v meni toliko, da sem si sestavil program za list. Hotel sem namreč Slovence natančneje seznanjati z razmerami pri drugih slovenskih narodih ter tako buditi v njih čut za slovensko vzajemnost. Na podlagi tega programa je bilo seveda naravno, da sem ime listu določil »Slovanc«. — Ko sem se namenil prinašati v listu tudi politične članke, razodel sem stvar predvsem dr. Zarniku, da vidim, ne bode li novi list smatral za konkurenčno podjetje »Slovenskemu Narodu«. Dr. Zarnik je takoj izjavil, da po njegovem mnenju list »Slovanc«, če bo izhajal kot tednik in če se bo držal svojega programa, — pa najsi prinaša tudi politične članke, — ne le ne bo konkurent »Slovenskemu Narodu«, temveč bode le tega v njegovem stremljenju celo podpiral.

(Dalje pribodnjik.)

Dnevne vesti.

— **Iz finančne službe.** Za šefa davčne administracije v Ljubljani je imenovan finančni svetnik in dosedajni namestnik šefa dr. Karel Novotny. V višjo skupino so pomaknjeni finančni tajniki Ignacij Srca pri delegaciji finančnega ministristva v Ljubljani, dr. Bogomir Pavlič in Ivan Volčič pri okrožnem finančnem ravnateljstvu v Mariboru, dalje finančni kancelist pri davčni administraciji v Ljubljani Konrad Skoflek, arhivski uradnik okrajnega finančnega ravnateljstva v Ljubljani Anton Del-cot in arhivni uradnik pri delegaciji ministristva financ v Ljubljani Anton Bazarič.

— **Imenovanja pri okrožnem uradu za varovanje delavcev.** Za šefa zdravniškega OUZD je imenovan namesto pokojnega dr. Demetra Bleiweisa-Trsteniškega dr. Ivan Zajec starejši. Obenem je imenovanih 17 uradnikov, deloma definitivnim, deloma pa nanovo.

— **Imenovanja pri oblastnem odboru za ljubljansko oblast.** Ljubljanski oblastni odbor je definitivno imenoval za ravnatelja oblastnih uradov vladnega svetnika Frana Logarja, ki je že doslej vodil vse urade, za šefa oblastne finančne uprave finančnega komisarja Ignacija Srca, za konceptnega uradnika dr. Stefana Skubica, pravnega referenta pri gradbeni direkciji in dr. Amana Sraja, vladnega komisarja. Za konceptne pravniške so imenovani: Dr. Joško Dolinar, vladni komisar pri vel. županu, dr. M. Pavlič, uradnik generalne direkcije carin v Beogradu in France Dornik, absolvirani pravnik iz Tržiča. Za računske uradnike oblastnega odbora so imenovani: Jernej Erman, Fran Seljan, Jože Pirč, Fran Poženel, Valentin Pogarčar, Jože Mavrič, Ignac Brandstätter in Stanko Rotar, vsi doslej prideljeni računskemu oddelku finančne delegacije v Ljubljani.

— **Iz sodne službe.** Višji pisarniški oficijal pri deželni sodišču v Ljubljani Anton Keržan je vpokojen.

— **Iz policijske službe.** Zvaničniki: policijski agent Ivan Lovižek ljubljanske policijske direkcije in policijski agent Srečko Saksida v Mariboru in okoliški nadzornik policijski agent Valentin Makole v Ptujju so pomaknjeni v 3. skupino III. kategorije.

— **Za Jugoslovensko Matico.** Na naši severni meji v Kozjem, občina Ojstrica so zbrali svatbeni gostje ob priliki poroke G. Tomaža Morija v gostilni Petra Korber, p. d. pri Potočniku za Jugoslovensko Matico Din 41.20. Iskrena hvala!

— **Lovska dražba.** V petek, dne 30. marca 1927 ob 9. uri se odda pri srezkem poglavarju za ljubljansko okolico na javni dražbi v zakup občinski lov občine Dobrova za dobo 5 let, to je za čas od 1. aprila 1928 do 31. marca 1933. Dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami pri omenjenem oblastvu.

— **Ne pljuj na cesto!** Beograjčane so iznenadili te dni lepaki, s katerimi razglašala policija da bo odsej vsak, kdor bo na cesto pljunil strogo kaznovan. Čaka ga kazen zopora od enega do dvanajst dni, oziroma denarna globa od 10 do 150 Din. Vrhutega se bodo imena kaznovanih oseb objavila. Pljuvanje na cesto je bilo v Beogradu sicer tudi že doslej prepovedano, vendar se pa za prepoved ni brigalo niti občinstvo niti policija. Orožnik si je pač mislil: Kam naj pa ljudje pljujejo, če ne na cesto! Sedaj bo drugače. Da pa je do tega prišlo, je zasluha šefa beograjskega mestnega sanitetnega oddelka dr. Joksimoviča, ki propagira iz izredno energijno pobiranje tuberkuloze v Beogradu.

— **Mednarodni vselejem v Pragi** se vrši od 18. do 25. marca 1928.

— **Spomenik narodnega osvobođenja Slovakov.** Na nekem hribu blizu Njitre na Slovaškem so zgradili Madjari pred vojno z milijonskimi stroški spomenik, ki je bil simbol madjarske vlade nad Slovaki. Po prevratu je bil spomenik demolitiran. V kratkem pa se postavi na istem mestu spomenik osvobođenja Slovakov izpod madjarskega jarma. Novi spomenik bo prejšnjega, ki je bil visok 25 metrov, kar se tiče velikine, pa tudi v arhitektoničnem ter v umetniškem in vsakem drugem zbiru popolnoma nadomeščal.

— **Znamke Tolstega in Gorkega v sovjetski Rusiji.** Sovjetska poštna uprava je sklenila, da proslavi jubilej Tolstega in Gorkega z izdajo dveh serij poštne znamk s slikami teh dveh pisateljev.

— **Bivši poveljnik madjarske rdeče vojske umrl.** Na Dunaju je umrl te dni v starosti 54 let bivši vrhovni poveljnik madjarske rdeče vojske Fr. Engel Langwer.

— **Afganistanski kralj — nemški častni doktor.** Ob priliki njegovega obiska v Berlinu je bil afganistanski kralj Aman Ullah na tehnični visoki šoli Charlottenburg slovesno promoviran za častnega doktorja tehnične visoke šole.

— **Dne 19. aprila bo gotov veliki angleški slovar.** Kot poročajo iz Londona, bo dne 19. aprila gotov veliki angleški oficijalni slovar »Oxford English Dictionary«. Prvi izvod se izročil na slovesen način kralju. Slovar bo merodajen za vsa sporna vprašanja, ki se tičejo angleščine. Izdajo lahko smatramo za historično delo na polju leksikografske literature. Sestavljalo ga je šest izdajateljev in več sto prostovoljnih sodrudnikov. Slovar, ki izide v 12 zvezkih, bo obsegal 418.825 besed, 5000 razlag in 1.827.306 citatov. Stroške za izdajo so preračunali na 300.000 funtov šterlingov. Slovar je prišel izhajati leta 1859 pod vodstvom Hartleya Coleridgea.

— **Senzacionalna iznajdba.** Lindbergh in major Laupher sta preiskovala te dni v Detroitu nov motor, o katerem se zatrjuje, da bo vsa aeratično teorijo iz temelja izpremenil. Motor, ki ga je iznašel inženjer Henderson in ki ga žene električna sila, napravi v eni minuti 1800 okretov. Iznajdatelj misli, da bo aparat lahko funkcionalen do 2000 ur ne da bi magnet preveč obremenil.

— **Velik požar v Skoplju.** Predvečrajšnjim ponoči je izbruhnil na Kralja Petra trg v

Skoplju velik požar, ki je vpepelil celo vrsto hiš. Ogenj je nastal na dveh krajih. Prvi požar je izbruhnil v hotelu »Bečar«, vsled kratkega stika, drugi iz doslej še nepojasnjenega vzroka v knjigarni Dimitrijevič in Prilič. Ker je pihal močan veter, se je ogenj razširil z veliko naglico na sosednja poslopja. Da se ni ognjegaceem po napornem delu končno posrečilo, da so ogenj lokalizirali, bi bilo prišlo do nedogledne katastrofe. Poslopja in trgovine, ki jih je uničil požar, so bila večinoma zavarovana. Škoda se ceni na 46 milijonov dinarjev.

— **Krvav napad na policijskega stražnika v Zagrebu.** Stražnika Kukovečkega v Zagrebu je opozoril predvečrajšnjim jutraj, ko je bilo še temno, neki kolesar, da je v njegovem rajonu pravkar ugriznil nekega neznanca pes, čigar gospodar se nahaja še na licu mesta. Ko je prišel stražnik tja ter hotel lastnika psa legitimirati, je stopil možakar par korakov nazaj, potegnil samokres oddal na policijskega stražnika dva strela. Drugi strel je običal stražniku v levi dlani. Seveda je odgovoril na to tudi stražnik s strelom. Strel je svoj cilj zgrešil in neznanemu napadalcu se je posrečilo pobeigniti.

— **Pegasti legar v zaporih zagrebskega sodišča — mistifikacija, vprizorjena od jetnikov.** Kot poročajo, temelji vsa zadeva s pegastim legarjem v zaporih zagrebskega sodišča na triku jetnikov, ki so si želeli solca, zraka, izprehoda, tople kopeli ter upali omgoče, da se jim posreči ob priliki transporta k desinfekciji pobeigniti. Zaela se je stvar s tem, da je bila privedena v zapor ciganka, ki je bila vsa živa uši, za njo pa nič manj umazan in ušiv potepuh. Neki bovarjaljivec je razročil, da sta zanesla nova dva jetnika v zapore pegasti legar. Novica se je razširila z bliskovito naglico po celicah. Stari vseh trikov večji kaznjenici so si preskrbeli na doslej nepojasnjen način čresnja ter izzvali z njim na svojih telesih simptome pegastega legarja. Sledilo je izoliranje, desinfekcija, odložitev obravnave in stroga kvarentana. Sedaj je prišla stvar na dan, česenj je iz celice izginil, kvarentana je ukinjena.

— **Napad na policijskega stražnika v Zagrebu ali pobalinska šala ponočnjakov?** — Predvečrajšnjim jutraj ob 4.30 je oddala gruča znancev na policijskega stražnika pri mitnici v Cernomeru pet revolverjskih strel, ki pa niso povzročili nobene škode. Po streljanju je gruča znancev v temi izginila. Uvedena je preiskava, ki utegne pojasniti če gre za atentat na policijskega stražnika ali pa za pobalinsko šalo pijanih ponočnjakov.

— **Epilog krvavega pretepa med prebivalci dveh dalmatinskih vasi.** Te dni je prišlo med prebivalci dalmatinskih vasi Kliseva in Gromača do velikega pretepa, v katerem je bil kmet Djuro Batinič iz Reševa ubit, 20 drugih pretepačev pa težje ali lažje poškodovanih. Takoj po pretepu je aretiralo orožništvo 26 oseb, sedaj je pa dal aretirati dubrovniški preiskovalni sodnik še 14 pretepačev, tako, da jih sedi sedaj vsega skupaj 40 v preiskovalnem zaporu.

— **Velika nesreča na morju.** Pri potopu italijanskega parnika »Atlantara« pri Dungenessu v kanalu La Manche je utonilo 20 mornarjev.

— **Nesreča v ameriškem rudniku.** Iz Newyorka poročajo: V rudniku Fortsmith v Aransasu se je pripetila eksplozija, ki je zahlevala 18 smrtnih žrtev.

— **Dva drzna roparska napada ameriških banditov na banke.** V banko v Cansas City je udrla te dni tolpa maskiranih roparjev, obo-rožena s strojnico. Medtem ko so stali trije roparji pred banko na straži so jeli njihovi tovariši v bančnih prostorih divje streljati. Uslužbeni, okoli 70 po številu, so se vrgli na tla, vsled česar ni bil nihče od njih ranjen. Roparji so vzeli iz blagajne vso gotovino, v znesku 20.000 dolarjev, nakar so v avtomobilu pobeignili. Skoraj istočasno je udrla v banko Welston Trust Comp. v St. Louisu več banditov, ki so prisilili z revolverji v rokah uslužbenca, da so jim odprli blagajne v kletih. Roparji so odnesli 30.000 dolarjev gotovine. Po dejanju so odšli, mirno kot da se ni nič zgodilo, zlezli v avtomobil ter neznanu kamo oddrveli.

— **Političen dvoboj v Budimpešti.** Na budimpeštanski univerzi se je vršil te dni dvoboj iz političnih motivov. Dva študenta sta se bila s težkimi sabljami do onemoglosti. Povod za dvoboj je bil protest enega od nasprotnikov zoper preganjanje židov. Dijak je za časa stavke obiskoval predavanja. Iz dvoboja sta odnesla nasprotnika precej težke poškodbe. Kljub temu, da sta puščala drug drugemu kri, se nista spravila.

— **Pustolovčina triletnega otroka.** Triletni Charlie Goodsell v Londonu je šel te dni v neopaznem trenutku iz stanovanja svojih staršev na ulico ter jel bloditi po prometni ulici čisto sam. Prestrašeni starši so ga iskali zaman, čez par ur pa so izvedeli, da se nahaja njihov otrok na tri kilometre oddaljeni policijski stražnici, kamor je vstopil misleč, da ima pred seboj kolodvor. Otrok se je hotel namreč peljati v londonsko okolico k svoji teti, ki mu je bila ljubljena neko igračo. Par dni nato je pobeignil podjetni otrok zopet z doma. To pot se mu je posrečilo najti miljo oddaljeno postajo Hastings. Od kontrole neopazen je vstopil v vlak, se skrnil pod klop in izstopil na postaji kraja, kjer stanuje njegova teta. Tu ga je opazil policijski stražnik, ki ga je odvedel na policijo, kamor ga je prišla iskat njegova teta, ki ga je spremila s prihodnjim vlakom domov v London. Tako poročajo, če je res, ne vemo.

— **Zdravnik osumljen umora.** V bližini Heba na Čehoslovaškem je bila te dni umorjena učiteljica Marija Fritsche iz Prage. Kot dozdnevni morilec je bil aretirani zdravnik dr. Giršik, katerega je videl neki kmet ob kritičnem času v bližini mesta, kjer je bil mi-

sterični umor izvršen, kako je tekel preko travnikov ter se skrnil za grmovjem, čim je kmeta opazil.

— **Ljubavna drama vlomilca.** Te dni so našli v nekem dunajskem hotelu zaljubljen parček, 27-letno pomožno delavko Margareto Prikrilovo in 22-letnega brezposelnega pomožnega delavca Franca Sommer-a s preznanimi vratovi. Poškodbe dekleta so bile tako težke, da je izkrvavela, dočim so Sommer rešili. Dekle je bilo odšlo z doma, ne da bi bilo zinilo besedico. V hotelu je prispila Margareta svojega ljubčka, da naj jo umori. Sommer ji je prerezal z britvijo žilo odvodnico na vratu, nakar je poškodoval še samega sebe. V poslovilnem pismu piše o svoji ljubici: »Je sicer velika vlačuga, toda ljubim jo bolj kot svoje življenje. Zato vržem življenje od sebe. Imel sem v življenju vedno smelo. Danes sem pa najsrečnejši človek na svetu in vedno sem si želel umreti v uri sreče.« Sommer je znan vlomilec, ki je odsedel radi vlovov že več daljših kazni.

— **Razgled št. 8.** Pravkar je izšla 8. številka te izredno priljubljene, ilustrirane revije, ki prinaša topot v ilustracijskem delu mnogo Jakčevih portretov, njegovega najboljšega Otona Zupančiča, dalje krasne pokrajinske slike, portreje filmskih veličin, lepolno konkurenco naših najmlajših itd. Tekstni del prinaša poleg leposlovnega dela tudi humoristična opazovanja iz letošnje »Crno-bele«, filmske članke, zdravstvo, tehniko itd. »Razgled« se naroča v Ljubljani, Selenburgova ulica 7/II. in ga vsem najboljše priporočamo.

Ljubljana.

— **Rezervni oficirji se vabijo,** da se udeležijo predavanja, ki bo v sredo 29. februarja t. l. v dvorani oficirskega doma. Predava načelnik štaba komande Dravske divizijske oblasti gospod generalštabni pukovnik Kosta Adamovič. — **Pododbor Ljubljana.**

— **Predavanje iz vrtnarstva.** Vabimo članstvo podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani, da se gotovo udeležijo predavanja, ki se vrši danes, v terek ob dvanajsetih v dekliški meščanski šoli pri Sv. Jakobu. Predava gđ. Zemljanova »o pravi zelenjadnih jedeh«.

— **F. redni občni zbor »Organizacije praktičnih elektro in strojnih tehnikov«** se vrši dne 25. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v salonu restavracije pri »Levu«, z običajnim dnevnim redom. Opozarjamo vse člane, da se istega pozitivno udeležijo. — **Odbor.**

— **Pravljice za deco.** Mesto pripovedovanja pravljice se uprizori »Mladi poet« humorističen igrokaz s petjem, spisal Marija Groseljeva. Vrši se v sredo 29. t. m. v beli dvorani Uniona, I. nadstropje, vhod Frančiškanska ulica 2. — **T. K. D. »Atenar«.**

— **Abonente reda D opozarjamo,** da odpade vsled obolevosti g. Drenovca za terek zvečer napovedana operelna predstava »Zmagovalka oceana«. Abonenti reda D dobe dobe svojo operno predstavo koncem tega tedna.

— **Francozje:** Gabriel Fauré, Deodat de Séverac, Chabrier, Maurice Ravel in Albeniz so zastopani s svojimi skladbami na klavirskem koncertu, ki ga priredi v četrtek, dne 1. marca t. l. v Filharmonični dvorani pianistka Jadviga Poženelova. Prvi Gabriel Fauré, ki je umrl 1924. leta je učence slavne komponista Saint. Saensa. Proslavil se je prav posebno s celo vrsto izvrstnih klavirskih kompozicij. Njegova značilnost je v melodično-harmoničnem značaju napisanih del. Francozi ga prštejajo med svoje klasike, kajti ton njegove govornice je vedno zmeren, brez posebnega podčrtavanja posameznih glasov. Vendar pa so njegove skladbe izredno žive in zmogne vseh fines. Predprodaja vstopnic za ta koncert v Matični knjigarni, cene običajne koncertne.

— **Požar na Kodeljevem.** Včeraj, okoli 2. ure zjutraj je izbruhnil v gospodarskem poslopu posestnika Martina Plečka na Kodeljevem ogenj, ki je zavzel v kratkem času velike dimenzije. Pogorelo je gospodarsko poslopje, šupa in drvarnica, voz sena, par sto kilogramov slame, 2000 kg premoga, mnogo drv in nekoliko poljedelskega orodja. Na kraj požara so prihleteli gasilci, ki so ogenj v 10 minutah ugasili. Rešiti se seveda ni dalo več dosti. Škoda se ceni na 60.000 Din. Plečko je bil zavarovan za 10.000 Din. Kako je ogenj nastal, utegne ugotoviti preiskava. Nekateri menijo, da je povzročil požar kateri izmed blapcev s tem, da je vrgel ogreke cigarete v šupo, drugi pa domnevajo, da je bil ogenj podtaknjen; v zvezi s tem je bila neka oseba aretirana.

Maribor.

— **Ljudska univerza v Mariboru.** V ponedeljek 27. februarja ob 8. uri zvečer pričetek ženskega cikla. Znanja raziskovalka ženskih psiholoških problemov ga profesor dr. Marijana Kralj iz Zagreba bo predavala o najvažnejšem najbolj osporjenem predmetu sedanjosti, ki predstavlja pravo središče vseh ženskih problemov o »Ženski duševnosti«. Predavanje v petek 2. marca odpade. Namesto tega sta 5. in 6. marca dve veleinteresantni predavanji. Običe nas eden prvih srbskih umetn. zgodovinarjev ravnatelj muzeja princa Pavla v Beogradu g. Milan Kašanin, ki bo predaval na teh dveh večerih o srbski umetnosti. — V Studencih (Deška šola). V terek 28. t. m. ob pol 8. uri predava g. prof. Baš na podlagi lepih ski-otpljenih slik o srbski pokrajini.

Celje.

— **TRIO SANCIN - MARSIC - MATZ** koncertira v četrtek, dne 1. marca ob pol 9. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Ni še dolgo od tega ko je prvi nastopil v javnosti sedaj že dobroznani Sancinov trio. Znan je že po vsji naši domovini, kamor se je podajal koncertiral na povabilo in povsod so bile kritike najbolj laskave. Med drugim je sedaj tudi angažovan, da vsak mesec vsaj enkrat koncertira v radio

oddajni dvorani v Zagrebu. Ko je trio prvič koncertiral v radio-oddajni dvorani v Zagrebu, je prejela radio postaja toliko častilk, da je naprosila Sancinov trio, naj se ponovijo koncerti vsaj enkrat mesečno. 9. marca koncertira trio v Ljubljani, 13. marca v Zagrebu v veliki dvorani »Hrv. Glasb. zavoda« in 16. marca v Mariboru v okrilju Ljudske univerze.

Spored za Celje je sledeči: 1. L. v. Beethoven: VII. trio op. 97. Allegro moderato. — Scherzo. — Andante cantabile, ma però con moto. — Allegro moderato. 2. Anf. Dvořák: Trio op. 21. v B-duru. Allegro molto. — Adagio molto e mesto. — Allegretto scherzando. — Finale. Allegro vivace. 3. B. Smetana: Trio op. 15. v G-molu. Moderato assai. — Allegro ma non agitato. — Finale. Presto. — (Isti spored je tudi za mariborski koncert eventualno se druga točka spremeni, da bo mesto Dvořáka Novák Viteslav.)

Beethovenov VII. trio je eden najlepših muzikalno kakor tudi tehnično izmed vseh njegovih 11 trio, je tudi njegovo zadnje delo te vrste. Je najmarkantnejše delo trioliterature; tu je Beethoven že prisrčen, prost vpliva Mozarta in Haydna. — Dvořák trio v B-duru je najmarkantnejše njegovih del. B-dur trio in Amerikanski F-dur kvartet so skladbe njegove komorne literature, ki so si osvojile ves glasbeni svet. — O Smetanovem velikem triu v G-molu je pripovedoval Zikovec ravnatelj Glasbene akademije v Würzburgu prof. dr. Olversleben, da je bil kot mlad učitelj glasbe v Gofhi priča, da je Smetana, ko je slišal to svojo skladbo glasno ihtel. Bil je v Gofhi v posetih in so njegovi glasbeni prijatelji izvajali njegov trio v G-molu; skoro gluhi kompozist ni mogel zadržati solsi, ki ga je navdajala poslušajočega eno najlepših svojih skladb.

FOND ZA AKADEMIJO ZNANOSTI IN ZA NARODNO GALERIJU.

II. izkaz prispevkov:

I. Ustanovnik: Gospod Robert Kollmann, veletržec v Ljubljani, daroval ob jubileju svojega 40-letnega dela, dne 23. januarja 1928 100.000 Din.

II. Darovalci: po 2000 Din: Mestna občina Kamnik; po 1000 Din: Gradbeno podjetje ing. Dukič & drug v Ljubljani; dr. Gvidon Sernee, odvetnik v Celju; po 500 dinarjev: Mestna občina Dolnja Lendava; dr. Milan Korun, odvetnik v Ljubljani; dr. Drago Marušič, odvetnik v Ljubljani; dr. A. Lavrič, zdravnik v Rogaski Slatini; po 300 dinarjev: dr. Franc Minarič, lekarnar v Mariboru; po 250 Din: občina Turnišče; po 200 Din: občina Trata, p. Gorenja vas; občina Dolnji Logatec; občina Loka pri Zidanem mostu; dr. Franc Zupane, odvetnik v Ljubljani; Henrik Franzl v Ljubljani; dr. Bogdan Derč, zdravnik v Ljubljani; dr. Viktor Vovk, odvetnik v Ljubljani; po 150 Din: primarij dr. Ivan Jenko v Ljubljani; po 100 dinarjev: občina Ljutomer; občina Sv. Tomaž pri Ljutomeru; občina Rogaska Slatina; dr. Josip Debevec, profesor v Ljubljani; dr. Jože Ravnik, odvetnik v Beogradu; Ivan Braun v Mariboru; tovarna Dolničar in Richter v Ljubljani; občina Dobrna; občina Rače-Planica; notar H. Požun v Gornji Radgoni; družba »Unione« v Mariboru; ing. V. Remeč v Ljubljani; Dragica Mirnikova v Zagrebu; dr. Josip Turk, docent v Ljubljani; občina Šmartno ob Paki; Jože Schweiger, profesor v Ljubljani; dr. Anton Debeljak, profesor v Ljubljani; dr. Ciril Ažman, profesor v Novem mestu; Anton Koritnik, ravnatelj v St. Vidu; Osrednja vinarska zadruga za Jugoslavijo v Ljubljani; notar Kazimir Bratkovič v Ptujju; prof. Ivan Dolenc v Ljubljani.

Ostali darovalci bodo objavljeni v prihodnjem izkazu. Narodna galerija, ki upravlja Fond za Akademijo in Galerijo, izreka vsem darovalcem toplo zahvalo za podpiranje najvišjih slovenskih prosvetnih zavodov.

BOJ TOBACNIH TRAFIKANTOV ZA SVOJ OBSTANEK.

V nedeljo popoldne se je vršil ob številni udeležbi članov redni letni občni zbor Udruga tobacnih trafikantov za Slovenijo, ki ga je otvoril predsednik Fr. Belinc. Po prečitanih pozdrav. brzojavkah je bil za predsednika občnega zbora izvoljen navzoči predsednik zagrebskega Udruženja Mitukovič.

V imenu uprave je poročal predsednik Belinc o odobrovanem poslovanju v preteklem letu. Organizacija se je izpopolnila s številnimi novimi člani in upati je, da v doglednem času ne bo več najti v Sloveniji trafikanta, ki ne bi bil član Udruženja. Omejilo se je podeljevanje novih trafik, kar je predvsem uspeh zagrebskega Udruženja, ki je v prid slovenskih tovaršev nešteto krat interveniralo na merodajnih mestih.

Radi odvzeta procentov je storil odbor v sporazumu z Zagrebom in Beogradom vse, kar je le bilo mogoče, da se doseže zadovoljiv uspeh. Sklical se je protestni kongres vseh trafikantov v Beogradu, kjer so deputacije intervenirale pri vseh poslanskih klubih in pri vseh merodajnih faktorijih. Odbor je zbral od posameznih trafikantov bilančne podatke o zaslužku pri 4% prodajni proviziji v mesecu januarju tega leta in je ugotovil, da trafikanti ne samo nimajo nobenega dobička, temveč delajo celo z deficitom.

Država zahteva od trafikantov, da ma lastno škodo razpečavajo monopolске predmete; najbolj žalostno pa je pri vsi stvari to, da to zahteva od ljudi, ki so večinoma vojne žrtve, invalidi, vdove in sirote, mamesto, da bi jim preskrbela primerno življensko možnost.

Nato je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

»Občni zbor Udruženja tobacnih trafikantov za Slovenijo odobrava sklep in nastop Saveza z dne 6. novembra 1927 v Beogradu ter se mu v vsem pridružuje. Nadalje ugotavlja:

1. Da se je položaj trafikantov vsled znižanja odstotkov od 5 na 4 skrajno poslabšal in da je njih bodoč obstoj nemogoč.

2. Trafikanti, zlasti oni z dežele, hočejo, če se v kratkem ne izboljša njih položaj, vrnil koncesije za svoje trafike, ker niso več voljni na svoje stroške razpečavati državnih monopolskih predmetov. Samo nastop Udr. tobačnih trafikantov se je zahvaliti, da se to že zdaj ni zgodilo.

3. Ker so trafikanti po večini vojne žrtve, vdove in sirote in ker je njihov nadaljnji obstoj nemogoč, zlasti z ozirom na naravnost beraško odmerjene podpore v invalidskem zakonu, bodo te reveže morale preskrbeti občine in sicer na račun že itak do kosti izmозgavanih davkoplačevalcev. Način te preskrbe bo skrajno poniževalen, zlasti če pomislimo, da je bila dana možnost, da si vsi ti reveži lahko poštenim potom zaslužijo svoj kruh in da je le slaba uprava kriva, če bodo postavljeni na stopnjo beračev.

4. Radi teh neznosnih razmer zahteva občinski zbor, da se prodajna provizija pri tobaku zviša na 8%, ker so v nasprotnem slučaju trafikanti trdno odločeni poseči po skrajnih zakonitih sredstvih za uresničitev svojih pravičnih zahtev.

5. Končno sklene občinski zbor, da se resolucija pošlje vsem merodajnim činiteljem in še istočasno naroči Savezu, da naj njegova deputacija ponovno obišče finančnega ministra in mu podrobno razloži položaj trafikantov in ga opozori na eventualne posledice.

Nato je bil stari upravi podeljen absolutni zbor zahvalo za trud in požrtvovalno delo, nakar so bili v novi odbor izvoljeni sledeči člani: Beline Franc, Hitti Franc, Resnik Vinč, Sever Zalka, Novak Marijana, Grajzer Ana, Logar Jurij, Klander Amalija, Pezdir Franja, Gracer Ivan, Belak Mihael in Stine Ivan.

Tajnik zagrebškega Udruženja Matija Kocijan je pozval navzoče, naj trdno vztrajajo pri svojem sklepu in naj pod nobenim pogojem ne odnehajo. Gre za »biti ali ne biti« vseh trafikantov in bo zagrebško Udruženje v tem boju tesno stalo ob strani slovenskih tovarišev.

Lepo uspeli občinski zbor je zaključil predsednik Miluković z zahvalo za izkazano mu zaupanje.

Gospodarstvo.

× **Strokovna razstava gostilničarske, hotelske in kavarnarske obrti**, ki bo priključena letošnjemu Ljubljanskemu velesojmu, od 2. do 11. junija, bo imela dva oddelka. V prvem razstavijo trdke z najrazličnejšimi

preizvedli, ki jih rabi ta stroka. V drugem delu pa bo nameščen tujsko - prometni oddelek, v katerem sodelujejo hotelska podjetja, letovišča, zdravilišča itd. Vsa pojasnila daje Urad Velesoja v Ljubljani.

× **Kožni sejem v Ljubljani** na velesojmu se ponovi dne 20. marca t. l. Interesni naj pošljejo na naslov »Divja koža«, Ljubljana, kože vseh vrst divjačine, dobro sušene in neustrojene, do 15. marca.

Sport.

Rokoborec, ki ni bil nikdar premagan. Znani filmski poklicni rokoborec in svetovni prvak v grško-rimski rokoborbi, Oton Huhtanen, je zadobil radi prenapora živčni kollaps in je tako nevarno obolel, da so ga morali prenesti na kliniko. Zelo dvomljivo je, če bo Huhtanen sploh še kdaj mogel nastopiti kot rokoborec. Zanimivo je, da Huhtanen tekom cele svoje dolgoletne kariere nih enkrat ni bil premagan.

Kako se pripravljajo Paris za Davisov pokal. Kakor znano, si je Francija lansko leto priborila Davisov pokal. Letos ga bo morala braniti v prvi vrsti proti Ameriki in za to znamenito prireditelje se že sedaj vršijo priprave. O izbirnih tekmah, kakor jih je predlagal Lacoste, smo že poročali. Sedaj so pa pričeli tudi že z zgradbo teniškega stadiona. V stadionu Jean Bouin, ki se bo v bodoče imenoval stadion Roland Garros, se vrše obširna dela za novo napravo, ki bo imela najmodernejša igrišča vedno suha, ki leže 60 cm nižje kakor ostali 22½ m širok; po najnovejših principih zgrajena naprava za izsuševanje vzdržuje tla vedno suha, k leže 60 cm nižje kakor ostali prostor. Za l. 1928 bodo postavili provizorične tribune, ki imajo prostora za 20.000 gledalcev; drugo leto jih bodo nadomestili s tribunami iz betona. Central-court obdajajo še štirje manjši courti, ki služijo za trening. Cela naprava, ki bo imela tudi klubove prostore, restavracijo in bar, bo sredi maja gotova.

Kako se ocenjuje smuški skok? Vsak za skalano tekmo vpisani skakači mora najmanj dva skoka absolvirati. Za oceno skoka, ki se vrši po točkah, pride v poštev obvladanje smuči od naličiča do izličiča, dalje stil v splošnem in dolgost skoka. Število točk za dolžino in za stil znaša 20 do 10 točk, za neustaljene skoke pa 10 do 0 točk. 20 točk se prizna za najdaljši ustaljeni skok vsake kategorije in sicer ne glede na to, če je ta skok edini ustaljeni skok cele konkurence. — Ocena po točkah pa se izvrši sledeče: Za vsak skok se da nota o stilu. K tej se prišteje nota o dolžini, če je bil skok ustaljen. Rezultat se deli z dve.

To da končno noto vsakega skoka. Potem se redi za vsak skok seštejejo in se rezultat deli s številom skokov. S tem se dobi povprečni red. Od vsakega sodnika podamo povprečni redi se za vsakega skakača zopet seštejejo in ta vsota se deli s številom sodnikov. Tako dobimo končni red za vsakega skakača.

To in ono.

Bivši nadvojvoda Leopold se v Ameriki prelepa. »Daily Mirror« poroča o mučni aferi bivšega avstrijskega nadvojvode Leopolda, ki je sedaj v Newyorku filmski igralec in ki se je proslavil, kot smo poročali, nedavno s svojim prepričom z madjarskim poslanikom grofom Ladislavom Szeczenyjem, katerega je pozval končno na dvoboj s pestmi. Leopold se je pojavil te dni v hotelu Astor, na plesu, ki ga je priredila milijonarka mrs. Christian R. Holmes in ki se ga je udeležila ekskluzivna družba in krogov višjih desettisoč. Prišel je v spremstvu svojega tajnika, bivšega stolnika Teodorja Gruellnerja. Dasi ni bil povabljen, je bil nadvojvoda prijazen sprejet. Povabili so ga celo k mizi prirediteljice večera, pri kateri sta sedela razven par odličnih gostov tudi sin in snaha g. Holmes. Nadvojvoda in njegov tajnik se pa baje nista popolnoma korektno obnašala. Servirala sta dovlepe, ki so bili vse prej ko salonski. Leopoldov tajnik si je dovolil napram soprog mladega Holmesa celo inhimnost. Končno je postalo obnašanje nepovabljenih dveh gostov tako neznosno, da je bil mladi Holmes prisiljen, da je pritisnil Leopoldovemu tajniku par krepkih zaušnic. Za to je navalil Leopold na Holmesa ter ga sunil s pestjo v brado. Nastal je turnul. Več gospodov je navalilo na Leopolda. Končno so pa vrgli sluge bivšega cesarsko visokost in njenega tajnika skozi vrata... Nadvojvoda izjavlja v »Daily Mirrorju«, da je povzročila afero ljubosumnost mladega Holmesa, ki se je pa spolebel nad tajnikom po krivici, kajti gospe Holmes ni nadlegoval on, temveč neki angleški kapien.

Maščevanje žene. V Bratislavi je bil te dni aretiriran višji živnozdravnik dr. Bednarik, ki je obdolžen, da je polvarjal knjige in listine, ukradel v ekspozituri poljedelškega ministrstva neke zanj neugodne akte ter se dal podkupovati. Pri hišni preiskavi so našli v njegovem stanovanju mnogo obtežilnega materiala. Dr. Bednarika je ovadila iz maščevalnosti njegova žena, ki se tožari z njim na ločitev zakona. Dr. Bednarik ji namreč ni hotel izplačevati alimentov. Naravno je, da je žena v svoji maščevalnosti udarila tudi samo sebe.

Nekaj odgovora.

Naprošeni objavljamo: »Slovenec« dne 23. febr. 1928 priobčuje izpod peresa g. Antona Ocvirka, bivšega sotrudnika »Mladine« članek »Mladina in njen kulturni pomen«. Članek zasluži, da bi šli molče preko njega. Ker pa je pri takih rečeh poleg kritike in kritiziranega vedno še neki tretji faktor, ki ima tudi svoje pravice, namreč javnost, zato odgovorjam.

Znano je, da ljudje onih, ki zastopajo neko idejo, s katero se strinjamo, ne obsojamo kar pavšalno. Ker je obširno območje principielne zasnove med takimi ljudmi v glavnih obrisih izven diskusije, zato je možnost konflikta podana le za vse ono, kar je še poleg glavnih obrisov te zasnove: njena popolnejša dograditev in način borbe za idejo z vsemi problemi njene realizacije, zmage v družbi. Tudi v tem delu neke akcije je sicer še danes možnost ostrih sporov, vendar je s soglasanjem z izhodiščno idejo neka cmejitve vendarle podana. Sodeč po sridlosti tona polemike in po pavšalnosti obsodbe vsakogar izmed nas in vsega, kar delamo, upravičeno trdim, da se gospod Ocvirk izjavlja proti idejni osnovi »Mladine«, proti njeni slovensko narodno in socialno revolucionarni (s čimer niti ni rečeno, da izhajamo vsi sotrudniki iz znanstvenega marksizma) smeri; tako moremo namreč kratko označiti to smer. (Gospodu Ocvirku se ni treba tako hudo bati besede »revolucija«. V najširšem pomenu imenujemo tako vsako gibanje, ki stremi za nečem boljšim in močnejšim, kakor pa je današnja družba. Prepričan sem, da hoče biti tudi g. Ocvirk tak revolucionar.)

To je glavno, kar sem hotel ugotoviti. Ne moremo nič za to, če se gospod Ocvirk z našo smerjo ne strinja in ne moremo nadalje nič za to, da z njegovimi pavšalnimi obsodbami ni nikomur in ničemu pomagano; razven tistim, proti katerim gre naš boj.

Drugo, kar bi imel še povedati, n. pr.: da me v članku, pisanem v tak namen, kakor piše g. Ocvirk, moti množica citatov (izposojenih misli torej), da se čudim, kako da more človek tako hitro pozabiti, kje da je bil še večeraj in da gre na tak način obsojati prav za prav samega sebe, da ne poizkuša napraviti reda najprvo v onem taboru, v katerega se je zatekel (Križariji, Ogenj), vse to je že bolj postranskega pomena.

Mladi človek, tako ne bo šlo! Nekoliko globlje in temeljiteje vase in v življenje slovenskega naroda! Ljubezno do resnice mora biti v nas vseh dovolj močna, da ne bo ovirane z združitvijo vseh zdravih in močnih ljudi na slovenski zemlji. Če se bo g. Ocvirk ravnal po tem, se moremo zopet najti. Če ne, ne bo škoda, ako g. Ocvirka ne bo več med nami. Lojze Ude.

Ernst Szabo:

V NEPRIJETNEM POLOŽAJU.

Nedavno sem srečal Roberta, ki ga že precej časa nisem videl. Robert je eden tistih elegantnih, mladih ljudi, ki so s pomočjo precejšnjega premoženja v tem srečnem položaju, da se zanimajo za lepe žene. Kljub tej malce površni življenjski vsebini, je Robert simpatičen dečko, ki ga imaš lahko rad.

»Oh,« je dejal, ko sem ga pozdravil in ga vprašal, kako mi gre, »zmirom enakole«

»Ti ni dolgčas?«

»Ne vem,« je odvrnil apatično. »Veš, če bi me doživel sem in tam kake zadevice, kakor jih ti opisuješ, bi bilo včasih brezupno.«

»Imaš morda kak doživljaj zame?«

»Morda...«

»Torej!«

»Čakaj, na cesti ne pripovedujem rad. Stopiva tja na kavo.«

Ko sva sedela v kavarni, je Robert pričel:

»Predvsem, kar povem, mora ostati med nama. In če napišeš povest, jo moraš tako prikrojiti, da ne bo mogoče spoznati udeležencev.«

Obljubil sem in postal zares radoveden.

»No,« je Robert nadaljeval, »ti veš, da so moja slaba stran plavalase žene... Že nekaj časa imam prijateljico, ki je plavalaska, krasna žena. Švileno mehki lasje, temne oči in polt tako nežna... Zamišljeno se je smehljala.«

»In...« sem menil.

»Ima le eno napako; je namreč omožena. Se ti zdi, da to ni napaka, pač pa prednost? Ah, dragi moj, teh misli sem bil tudi jaz, pa sem se temeljito izpreobrnil... Napaka je, ker pride človek, ne da bi hotel, v situacije, ki zmešajo živce. Pomisli, ta žena zahteva, da se spoznam z njenim možem. Ko se je to zgodilo — oni stanujejo v neki villi precej daleč iz mesta — sem moral privoliti, da prenočim pri njih. Pripravili so mi posteljo v sobi za tuje, ki se nahaja poleg moje sobe. Ko sem to opazil, sem bil deloma pomirjen, ker sem mislil, da žena ne bo prišla na blazno misel, da bi me obiskala.«

»Pa si se motil, kaj ne?« sem ga prekinil.

»Da. Končno to ni težko uganiti. Ona je prišla. Morda jo je dražila baš nevarnost, saj te žene se večkrat igrajo z usodo, kakor slepci z barvastimi kamenčki. Priznam, da sem drhtel, ko je stala pred menoj... Prilegnil sem jo k sebi. V trenutku pa, ko sem jo objel in se dotaknil z ustnicami njenih ust, je pričelo neznanško zvoniti. Midva sva ostrmela. Določno sem čutil vsak las na svoji glavi. Obraz žene, ki je slonel ob mojem in ki ga je obsevaljevala luč na moji nočni omari, je bil poln senc, kakršne prikljče le silen strah na lice. »Tiho« je hrupela, oza božjo voljo tiho; bržkone si se dotaknil napeljava, ki ni v redu.«

»Oba sva obstala kakor brez življenja.«

Kmalu sva čula odpiranje vrat, zraven, v močveve spalnice sem razločno slišal, kako je prižgal luč. Bila je strašna situacija. Slišal sem udarce srca svoje ljubice. Mrzel pot me je oblihl. Koraki so se bližali vratom. Služkinja je najbrže na deski, kjer so beleženi zvonci sob, razbrala mojo sobo. Nehote sem z odprtimi očmi razmišljal, kaj naj rečem, če... Nekdo je potkal. Žena poleg mene se je tresla, kakor v mrzlici. Tedaj sem rekel, in še danes se čudim, da sem bil sposoben tako mirnega glas: »Nič ni! Hvala, Le gumba nisem mogel najti, da bi prižgal luč.«

»Ena, dve sekundi tišina, kakor bi nekdo prisluskoval. Potem so se koraki odstranili. Oddahnil sem se. Žena poleg mene se je zganila, hotela zbežati... tedaj se je zvonec zopet oglašil. To pot sem občutil telesno bolečino. Zakričal bi od jeze. V brezmejnem strahu sva strmela drug v drugega... Zopet so se približali koraki služkinje. Bliskoma je spreletela v moje možgane misel, da nisem zapahnil vrat.«

»Je gospod še enkrat zvonil?«

To je bil glas sobarice. Takoj nato sem slišal, kako se je mož v sobi poleg mene dvignil v posteljo.

Tedaj sem se prisilil, da sem se zasmejal; čisto lahko in veselo.

»Oprostite,« sem zaklical, »sem pozabljal. Kaj bi mi lahko preskrbeli toplo vodo?«

»Seveda! Prosim dajte mi vrč!«, je odgovorila usoda za vrati.

Razmišljal sem. Če bi se premaknil, bi pričel ta prokleti zvonec zopet zvoniti in potem bi prišel mož k meni, da pregleda žico... Danes se mi zdi, da je takrat pretakla cela večnost, predno sem odgovoril.

»V sobi ni nobenega vrčca,« sem lagal. Dekle je nekaj zamrmralo in se oddaljilo, da prinese toplo vodo. V tem trenutku se je oglašil možev glas: »Vam je česa treba, dragi prijatelj...?«

Njegova žena se je vsa sključila poleg mene. Zaklical sem glasno v svojem strašnem strahu:

»Ne, ne, nikar vas naj ne moti; hotel sem le vodo...«

Več nisem mogel, ker je zvonec znova zadonel. Očividno sem se preveč premaknil in znova zadel na pokvarjeno napeljavo. No, zdaj ni bilo več izhoda. Bila sva izgubljena. Obsel me je mir kakor svinec.«

»In kaj se je zgodilo?«, sem vprašal. »Mož je prišel v sobo in videl svojo ženo...«

»Ne,« je odvrnil Robert. »Kajti to pot je zvonilo pri vhodu — nekdo je prinesel brezovaj...«

»In?«

»Raztrgal sem žico z enim sunkom. Žena je pobegnila v svojo sobo, tik predno je prišla deklet in se potem vrnila na hodnik, povpraševati o vzrokih nočnega motenja. Od one noči pa sva si postala tuja in med nama je ugasnilo vse.«

Neomejena varnost!

Kranjska hranilnica v Ljubljani

Knafljeva ulica šte. 9

eno minuto od glavne pošte, najstarejša hranilnica v Jugoslaviji (ustanovljena leta 1820),

zdaj last ljubljanske oblasti,

katera jamči za vse njene obveze z vsem svojim premoženjem in davčno močjo, sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju ter izposoja denar glasom štatura na hipoteke in menice po zelo ugodni obrestni meri. Vloge v naši hranilnici so proste rentnega davka. Stanje vlog koncem decembra 1927 znašalo je okroglo Din 50,000,000.—.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahlevajte ponudbo. — Telefon šte. 2388.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Glavna: Ljubljana, Dunajška cesta št. 10, II. nadst.

TISKARNA „MERKUR“

GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

TELEFON ŠTEV. 2532.

TELEFON ŠTEV. 2532.

še priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—.

Dober zaslužek

dobi vsakdo (moški in ženske), ki je pošten in hoče delati. Priložiti 2 dinarja. »Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. desno.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

Širite Narodni Dnevnik!